

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Кафедра філософії та культурології

06-07-289М

Методичні вказівки

та плани семінарських занять з навчальної дисципліни
«Міжкультурні комунікації та культура спілкування»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Креативна та цифрова
культура» спеціальності 034 «Культурологія»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з
якості ННІЕМ
Протокол № 7 від 28.12.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки та плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Міжкультурні комунікації та культура спілкування» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Креативна та цифрова культура» спеціальності 034 «Культурологія» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Залужна А. Є. – Рівне : НУВГП, 2023. – 32 с.

Укладачка:

Залужна А. Є., д.філос.н., професор кафедри філософії та культурології.

Відповідальна за випуск: Шадюк Т. А., к.філос.н., доц., завідувачка кафедри філософії та культурології.

Керівниця (гарант) ОП: Коберська Т. А., к.філос.н., доц., доц. кафедри філософії та культурології

Директор ННІЕМ

Ковшун Н. Е. д.е.н., професор.

© А. Є. Залужна, 2023

© НУВГП, 2023

Зміст

Вступ.....	3
1. Структура навчальної дисципліни.....	6
2. Загальні положення.....	10
3. Плани семінарських занять.....	11
4. Методи оцінювання знань.....	27
5. Розподіл балів, що отримують студенти.....	28
6. Література.....	29

Вступ

Навчальна дисципліна «Міжкультурні комунікації та культура спілкування» циклу загальної підготовки бакалавра спеціальності «Культурологія» сприяє теоретичному ознайомленню здобувачів з особливостями культурних комунікацій та практичним застосуванням отриманих знань.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Міжкультурні комунікації та культура спілкування» і є міжкультурна комунікація ознайомлення студентів з особливостями міжкультурно-історичного процесу, культурними надбаннями людства, включаючи такі форми людської діяльності як мистецтво, філософію, релігію. Значну увагу також приділено розгляду еволюції наукових знань, технологій предметного середовища, формуванню соціально-економічних інституцій суспільств, а також закріплення у словнику майбутніх спеціалісті-культурологів фундаментальних понять та категорій культурології як сучасного гуманітарного знання.

Особливістю вивчення дисципліни є опанування смислами людської культури на шляху формування ціннісного ставлення особистості до дійсності, формування системи знань про культуру як специфічний спосіб людського існування, ознайомлення із закономірностями розвитку культури у її глобальному та локальному вимірах та пам'ятками культури загальнолюдського значення, а також формування професійного словника майбутніх спеціалісті-культурологів, які володіють навиками аналітичного,

критичного та творчого мислення, методологічною культурою для аналізу вимірів сучасної культури; розвиток практичних компетентностей до відкритого діалогу в інформаційному просторі сучасного буття. Отож, **метою** викладання дисципліни є: ознайомлення студентів з особливостями мови як засобу комунікації у контексті різних дискурсів, мовленнєвих актів, тактик та стратегій спілкування і на основі засвоєння відповідних знань, формування навиків діалогічного мислення, високої методологічної культури творчої діяльності людини й прилучення до гуманістичного змісту міжособистісної та міжкультурної взаємодії.

Завдання навчальної дисципліни «Міжкультурні комунікації та культура спілкування»:

- знати історичні особливості виникнення, міждисциплінарний вимір та характерні риси міжкультурних зв'язків та культури спілкування у сфері гуманітарного знання;

- ознайомитись із засадничі поняття теорії міжкультурних зв'язків та культури спілкування;

- знати головні елементи та форми здійснення комунікаційного процесу у полікультурному середовищі;

- розуміти причини виникнення комунікативних бар'єрів та здійснювати пошук засобів їх подолання;

- ознайомитись із сучасним змістом мовознавчих та комунікативних проблем;

- формувати здатність до міжкультурної комунікації, навичок розв'язання конфліктів й набуття знань з культури спілкування;

- формувати навички критичного мислення й високої методологічної культури творчої діяльності, прилучення до гуманістичного змісту філософського світогляду;

- виробляти вміння істинної комунікації, ведення дискусії, переконливого та аргументованого відстоювання власної точки зору з повагою до індивідуального та культурного різноманіття.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Культурологія» студент повинен **знати:**

- Специфіку, значущість та структуру міжкультурних комунікацій;
- термінологію, основні принципи та методи міжкультурної комунікації;
- філософські, естетичні, психологічні та історико-регіональні характеристики міжкультурної комунікації;
- культурні особливості світового співтовариства, сучасні культурні парадигми;
- світоглядно-гуманістичний зміст культурних комунікативних процесів України у європейському контексті;
- роль міжкультурної комунікації в сучасних інтегративних процесах, вирішенні міжнаціональних, міжетнічних, релігійних, політичних конфліктів, соціально-політичних рухах.

Уміти:

- розрізняти культуру спілкування як феномен та інституційну форму її існування й розуміти значення впливу різних комунікативних культур світу на формування міжкультурної комунікації людства загалом;
- об'єктивно оцінювати та аналізувати різноманітні культурологічні концепції спілкування, застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань, дослідженні тих чи інших культурологічних ситуацій та проблем як явища комунікації;
- обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо значення культури спілкування у особистісному та суспільному культурному дискурсі;
- аналізувати міжкультурні ситуації, причини міжкультурних конфліктів, що складаються в різних країнах,

знаходити шляхи виходу з них засобами міжкультурної комунікації;

➤ проявляти відкритість, терпимість та толерантне відношення щодо різних культурних особливостей у спілкуванні, а також переконань та цінностей;

➤ налагоджувати медійну міжкультурну комунікацію між організаціями, товариствами, фондами та суспільством;

➤ практично використовувати набуті знання для сприяння досягнення міжкультурної комунікативної злагоди в суспільстві.

1. Структура навчальної дисципліни

Тематика лекційних занять

№ з/п	Теми	Кількість годин
1.	Міжкультурні зв'язки та культура спілкування у сфері гуманітарного знання	2
2.	Основні теорії міжкультурної комунікації як науки	2
3.	Особливості міжкультурних взаємодій у сучасному світі	2
4.	Особливості міжкультурних взаємодій у сучасному світі	2
5.	Форми та способи порозуміння у міжкультурній комунікації	2

6.	Стереотипи та способи подолання соціокультурних стереотипів у процесі	2
7.	Теоретико-методологічні засади культури мовлення та спілкування	2
8.	Культура мовлення в науковій сфері	2
9.	Особливість публічного виступу.	2
10.	Культура ділового спілкування.	
11.	Міжособистісні відносини взаєморозуміння та конфліктні ситуації	2
Разом		22

Самостійна робота студентів денної та заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1.	Теорії міжкультурної взаємодії.	4/7
2.	Міжкультурні зв'язки та культура спілкування як галузь гуманітарного знання та навчальна	4/7

	дисципліна.	
3.	Сутність комунікації крізь призму характеристика її типів та структури.	5/7
4.	Структура міжкультурної комунікації.	4/5
5.	Типологія культур. Основні підходи до класифікація культур. Діахронічний і синхронізований підходи до розуміння культури.	3/5
6.	Акультуративні проблеми і фактори. Алгоритм побудови конструкту чотирьох стратегій акультурації у моделі Дж. Беррі.	3/5
7.	Міжкультурна специфіка японської комунікативної поведінки. Міжкультурна специфіка арабської комунікативної поведінки.	4/5
8.	Механізм розвитку культурного шоку у вченні К. Оберга. Форми прояву культурного шоку. Вербальне та невербальне вираження у різних культурних спільнотах. Особливості невербального спілкування.	4/5
9.	Способи подолання соціокультурних стереотипів та їх наслідки у процесі міжкультурної комунікації.	4/5
10.	Мова і мислення. Мова і мовлення. Внутрішнє мовлення і мислення. Норми в теорії та практиці культури мовлення. Комунікативні показники мови (точність, лаконічність, логічність, чистота мовлення).	4/7
11.	Доброчесність як невід'ємна складова культури мовлення та спілкування.	4/8
12.	Види публічних виступів та їх особливості. Логіка побудови тексту	4/7

	публічних виступів..	
13.	Мовний етикет документів та цифрових документів.	5/10
14.	Вивчення та розуміння суб'єкта спілкування. Забезпечення розуміння себе іншими суб'єктами. Досягнення взаєморозуміння та підтримка взаємовідносин. Міжособистісні відносини та їх класифікація: аффіліація, остракізм, самотність.	5/10
15.	Конфліктні ситуації та конфлікти.	5/10
16.	Інформаційні бар'єри спілкування.	5/10
	Разом	72/108

Тематика семінарських занять

№ з/п	Теми	Кількість годин
1.	Міжкультурні зв'язки та культура спілкування у сфері гуманітарного знання	2
2.	Становлення міжкультурної комунікації як науки	2
3.	Основні теорії міжкультурних комунікацій	2
4.	Особливості міжкультурних взаємодій у сучасному світі	2
5.	Феномен акультурації	2
6.	Міжкультурні особливості комунікативної	2

	поведінки	
7	Форми та способи порозуміння у міжкультурній комунікації	2
8	Стереотипи та способи подолання соціокультурних стереотипів у процесі міжкультурної комунікації	2
9	Теоретико-методологічні засади культури мовлення та спілкування	
10	Культура мовлення в науковій сфері.	2
11	Особливість публічного виступу.	2
12	Культура ділового спілкування.	2
13	Міжособистісні відносини взаєморозуміння та конфліктні ситуації	2
Разом		26

2. Загальні положення

Методичні поради по підготовці до семінарських занять

Семінарські заняття є важливою формою самостійної роботи студентів з освоєння змісту дисципліни «Культурологія».

Після вивчення матеріалів лекції студент готується до семінару згідно з представленим планом. Необхідною умовою якісного навчання є оволодіння базовими поняттями і категоріями культурологічного дискурсу.

При підготовці студенти повинні використовувати літературу, зазначену по кожній темі.

Для самостійної перевірки отриманих знань до кожного заняття формуються контрольні запитання.

Важливою формою осмисленого оволодіння проблематикою культурології, її змістовної трансформації є робота з текстами культури та мистецтва, які запропоновані до кожного практичного заняття.

Детальному вивченню окремих проблем сприяють індивідуальні завдання різного рівня складності, сучасні та актуальні, готуючи які, студенти мають можливість сформувати професійні компетентності, виявити аналітичні здібності та розвинути творчі вміння.

Матеріали до лекцій, першоджерела, презентації, тематика есе, актуальні оголошення, розподіл балів подаються на сторінці розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle:

3. Плани семінарських занять

Тема 1. Міжкультурні зв'язки та культура спілкування у сфері гуманітарного знання.

Основні категорії і поняття: культура, міжкультурні зв'язки, культура спілкування, мистецтво спілкування, текст, розуміння, інтерпретація, культурологія, діалог, гуманітаристика.

План

1. Особливості становлення проблематики міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.
2. Структура, методи дослідження та принципи міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.

3. Теоретичний вимір міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.
4. Практичний вимір міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.

Контрольні запитання:

1. Визначте етапи становлення, місце і роль міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.
2. Розкрийте основні аспекти структури міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.
3. Охарактеризуйте класи понять та термінів міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.
4. Якими є принципи та методи міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання?
5. Яку роль відіграють міжкультурні зв'язки та культура спілкування як галузь гуманітарного знання?

Індивідуальні завдання:

1. Проаналізуйте міждисциплінарне поле міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.
2. Охарактеризуйте значення міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання у сучасному житті.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Предмет та історія міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.

2. Порівняйте основні розділи міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання. Визначте: предмет дослідження кожного розділу і його головні завдання; спільне і відмінне в них.

3. Визначте, які з методів дослідження можна використати для вирішення теоретичних завдань міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.

4. Які методи наукового дослідження можна зарахувати до специфічних методів міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання?

5. Сучасна зарубіжна дисципліна міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання: персоналії, основні підходи.

Література: базова: [1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 12], допоміжна: [1, 2, 3, 4, 9, 12, 13].

Тема 2. Становлення міжкультурної комунікації як науки.

Основні поняття та категорії: культура, міжкультурна комунікація, міжкультурні зв'язки, культура спілкування, мистецтво, текст, розуміння, інтерпретація, культурологія, діалог, гуманітаристика.

План

1. Проблема соціокультурної динаміки міжкультурної комунікації, міжкультурних зв'язків та культури спілкування як галузі гуманітарного знання.
2. Етапи становлення міжкультурної комунікації як науки.

Контрольні запитання:

1. Поняття і передумови виникнення міжкультурної комунікації; історія розвитку міжкультурної комунікації?

2. Охарактеризуйте основні поняття міжкультурної комунікації;
3. Які критерії джерела та механізми зміни культур ви знаєте.
4. Що таке культурна дифузія та її сучасні контексти?

Індивідуальні завдання:

1. Підготуйте повідомлення про різні концепції культурної комунікації.
2. Підготуйте повідомлення про соціокультурну динаміку міжкультурних комунікацій.
3. Визначте критерії зростання популярності міжкультурних досліджень.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Міжкультурна комунікація та інтердисциплінарність.
2. Визначте особливості міжособистісної комунікації в контексті міжкультурного спілкування.
3. Назвіть чинники ефективності комунікації у сучасному просторі культури.

Література: ефективність комунікації та чинники базова: [1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12], допоміжна: [4, 5, 7, 10, 12, 13].

Тема 3. Основні теорії міжкультурних комунікацій

Основні поняття та категорії: культура, матеріальна культура, духовна культура, світова культура, локальна культура, національна культура, етнічна культура, регіональна культура, домінуюча культура, субкультура, контркультура, елітарна культура, масова культура, народна культура, міжкультурна комунікація, міжкультурні зв'язки, культура спілкування, мистецтво, текст, розуміння, інтерпретація, культурологія, діалог

План

1. Міжкультурна комунікація: два напрямки аналізу: як спілкування та взаємодія культур різних країн та народів і як взаємодія субкультур у межах однієї культури.
2. Основні теорії міжкультурної комунікації.
3. Основні категорії міжкультурної комунікації.
4. Міжкультурна комунікація як галузь наукового знання і характер взаємозв'язків.

Контрольні запитання:

1. Визначте стилі та основні категорії міжкультурної комунікації.
2. Охарактеризуйте культурну взаємодію як соціальне, психологічне та духовне явище.
3. Співвідношення функцій культурної взаємодії в інформаційному суспільстві. Дайте коротку характеристику основних позицій.

Індивідуальні завдання:

1. Підготуйте презентацію про основні теорії міжкультурної комунікації.
2. Підготуйте презентацію про культурну комунікацію в межах масової культури.
3. Підготуйте презентацію про культурну комунікацію в межах елітарної культури, її позитивні та негативні риси та значення.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Визначте співвідношення понять «культурна взаємодія» і «культурна комунікація».
2. Визначте власне розуміння поняття «міжкультурних зв'язків у сучасному світі».
3. «Мудрість міжкультурної взаємодії полягає в тому, щоб не поспішати з висновками, коли люди роблять, на ваш погляд, щось дивне. Підігравайте їм, поки не зрозумієте цю культуру» (Г. Тріандіс). Напишіть філософське есе на задану тему.

Література: базова: [1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12], допоміжна: [4, 5, 7, 12, 13].

Тема 4. Особливості міжкультурних взаємодій у сучасному світі.

Основні поняття та категорії: культура, матеріальна культура, артефакт, духовна культура, світова культура, локальна культура, національна культура, етнічна культура, регіональна культура, домінуюча культура, субкультура, контркультура, елітарна культура, масова культура, народна культура, глобалізм, глобалізація.

План.

1. Джерела і механізми культурної динаміки.
2. Природа культурної глобалізації крізь призму культурних комунікацій та її наслідки.
3. Глобалізація культури та культурна взаємодія. Космополітична ідентичність.
4. Феномен культурного коду і культурна взаємодія.
5. Культурний релятивізм сучасної культурної взаємодії.

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте типи та види культурної взаємодії сучасного світу.
2. Визначте структуру культурної взаємодії глобалізму.
3. Визначте та охарактеризуйте рівні культурної взаємодії.
4. Що таке культурний релятивізм як ствердження рівноправності різних культур.

Індивідуальні завдання:

1. Підготуйте ілюстровані текстами культури повідомлення про культурну взаємодію народної культури та особливості її комунікації.

2. Підготуйте ілюстровані текстами культури повідомлення про культурну взаємодію масової культури та особливості її комунікації.
3. Підготуйте ілюстровані текстами культури повідомлення про комунікацію в межах елітарної культури, її позитивні та негативні риси та значення як комунікації.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Визначте співвідношення понять «глобалізація» і «мультикультуралізм». Спільні та відмінні риси цих феноменів культурної взаємодії.
2. Порівняйте поняття «людина світу» та «космополіт» У чому, на вашу думку, популярність цих ідей у часи античності і у сучасній культурі.
3. Охарактеризуйте вербальне та невербальне вираження ідей в різних культурних спільнотах сучасного світу.
4. Особливості сприймання простору та часу у культурних взаємодіях сучасного світу.

Література: базова: [1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12], допоміжна: [4, 5, 7, 12, 13].

Тема 5. Феномен акультурації..

Основні поняття та категорії: культура, міжкультурна комунікація, міжкультурні зв'язки, національний менталітет, ідентичність, культура спілкування, мистецтво, текст, розуміння, інтерпретація, культурологія, діалог, акультурація, гуманітаристика.

План.

1. Загальна характеристика та сутнісний зміст поняття «акльтурації».
2. Акультуративні проблеми і фактори.

3. Алгоритм побудови конструкту чотирьох стратегій акультурації у моделі Дж. Беррі.
4. Проблеми культурної ідентичності.
5. Національний менталітет у проблемному полі міжкультурних комунікацій.

Контрольні запитання:

1. Що означає термін «аккультурація»?
2. Проаналізуйте алгоритм побудови конструкту чотирьох стратегій акультурації у моделі Дж. Беррі.
3. Порівняйте національний менталітет у проблемному полі міжкультурних комунікацій глобалізованого світу.

Індивідуальні завдання:

1. Охарактеризуйте комунікативні підстави розуміння ідентичності.
2. Проаналізуйте особливості національного характеру.
3. Підготуйте презентацію про алгоритм побудови конструкту чотирьох стратегій акультурації у моделі Дж. Беррі..

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Якими є акультуративні проблеми і фактори?
2. Порівняйте зміст понять «національний характер», «націоналізм» «патріотизм»

Література: базова: [1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 11], допоміжна: [3,4, 6, 10, 12].

Тема 6. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки.

Основні поняття та категорії: культура, міжкультурна комунікація, міжкультурні зв'язки, національні спільноти, комунікативна поведінка.

План

1. Феномен комунікативної поведінки, її особливості, функції, структура.
2. Культура комунікативної поведінки.
3. Комунікативна поведінка різних культур: історичний екскурс.
4. Комунікативна поведінка різних культур: сучасний екскурс.

Контрольні запитання:

1. Визначте характерні риси комунікативної поведінки.
2. Які функції комунікативної поведінки стають важливими у цифровій культурі.
3. Які типологічні особливості комунікативної поведінки?
4. Проаналізуйте етноцентризм як феномен культури.

Індивідуальні завдання:

1. Проаналізуйте значення культури комунікативної поведінки.
2. Порівняйте особливості комунікативної поведінки Східної та Західної культур.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Підготувати презентацію про особливості встановлення ефективних міжкультурних відносин.
2. Підготувати презентацію про особливості необхідних умов для налагодження і підтримки міжкультурних стосунків.
3. Підготувати презентацію про особливості типів взаємодій культур (геноцид, асиміляція, сегрегація, інтеграція тощо)
4. Підготувати презентацію про показники інтолерантності у сучасному світі..
5. Підготувати презентацію про етику людських стосунків як основу культурних взаємодій.

Література: базова: [1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 11], допоміжна: [1,2, 3,4, 9, 11, 13].

Тема 7. Форми та способи порозуміння у міжкультурній комунікації.

Основні поняття та категорії: порозуміння, культурний шок в освоєнні «чужої» культури

План

1. Форми порозуміння у міжкультурній комунікації.
2. Способи порозуміння у міжкультурній комунікації.
3. Порозуміння на різних основах: ціннісних, економічних, політичних.

Контрольні запитання:

1. Проаналізуйте значення комунікативних табу та бар'єрів.
2. Дайте характеристику процесам етнічних міграцій.
3. Механізми розвитку культурного шоку

Індивідуальні завдання:

1. Охарактеризуйте особливості міжкультурні відмінності: «свій» – «чужий».
2. Порівняйте здобутки та значення культурних діалогів сучасності. У чому причини успішних діалогів сучасної культури.
3. Проаналізуйте особливості основних елементів культури (норми, цінності)
4. Дайте розгорнуту характеристику ступеням культурного шоку при культурній взаємодії.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Охарактеризуйте феномен конкуренції культур.
2. Особливості стилів поведінки в міжкультурних конфліктах

3. Підготуйте презентацію про метод «принципових переговорів»
4. Підготуйте презентацію про аналіз й оцінку конфліктної ситуації.
5. Підготуйте презентацію про стратегію «компромісу».

Література: базова: [1, 2, 4, 6, 7, 9, 10, 11], допоміжна: [1,2, 3,4, 8, 13].

Тема 8. Стереотипи та способи подолання соціокультурних стереотипів у процесі міжкультурної комунікації.

Основні поняття та категорії: культура, міжкультурна комунікація, міжкультурні зв'язки, стереотипи, когнітивні упередження.

План

1. Межі і можливості розуміння чужої культури та стереотипність мислення.
2. Стереотипи і упередження в міжкультурній комунікації.
3. Мультикультуралізм як культурна ситуація сучасності та стереотипи її розуміння.
4. Джерела стереотипних уявлень; система цінностей культури і стереотипи культурних упереджень.

Контрольні запитання:

1. Проаналізуйте сучасну ситуацію культурного простору країн Західної Європи та поширені стереотипи у її розумінні.
2. Порівняйте стереотипи і упередження як форми нерозуміння культурних взаємозв'язків.

Індивідуальні завдання:

1. Означте, які існують стереотипи про штучний інтелект як феномен культури сучасності?

2. Які функції виконують стереотипи у сучасній культурі.
3. Охарактеризуйте художні течії ХХ - ХХІ століття, з точки зору поширення стереотипів.
4. Особливості стереотипів інформаційного суспільства. Інформаційна культура і когнітивні упередження.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Підготувати презентацію про особливості стереотипів глобалізації сучасного світу.
2. Підготувати презентацію про особливості стереотипів мультикультуралізму сучасного світу.
3. Проаналізуйте особливості стереотипів віртуалізації культурного простору.

Література: базова: [1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11], допоміжна: [1,2,3,4, 7, 9, 12].

Тема 9. Теоретико-методологічні засади культури мовлення та спілкування.

Основні поняття та категорії: мова, мовлення, спілкування, комунікація, розуміння.

План

1. Теоретичні засади культури мовлення.
2. Методологічні засади культури мовлення..
3. Мовлення та мова. Види мов сучасного світу культури.
4. Мовлення та спілкування.
5. Сучасні лінгводидактичні дослідження з проблеми формування культури мовлення.

Контрольні запитання:

1. Що таке теоретичні засади культури мовлення
2. Види мовлення. Розповідь, роздуми та опис як види мовлення. Монолог та діалог.
3. Види комунікацій. Усна, письмова та візуальна комунікація.
4. Феномен масової комунікації в культурі.

Індивідуальні завдання:

1. Спільні та відмінні риси мови та мовлення?
2. Спільні та відмінні риси спілкування та комунікації.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Назвіть комунікативні ознаки культури мовлення. Охарактеризуйте наступні ознаки: точність, логічність мовлення, багатство (різноманітність) мовлення, чистота, доречність мовлення, виразність мовлення, його складові та прийоми формування.
2. Охарактеризуйте ознаки культури мовлення культуролога.
3. Порівняйте зміст понять «виступ» і «промова»

Тема 10. Культура мовлення в науковій сфері.

Основні поняття та категорії: культура, мова, мовлення, наука, етикет.

План

1. Особливості сучасної наукової сфери.
2. Комунікація в науковій сфері.
3. Усна та письмова комунікація у науковій сфері.

Контрольні запитання:

1. Які головні завдання комунікації у науковій сфері.
2. Яких ви знаєте відомих сучасних науковців, наведіть приклади їхньої публічної комунікації.

Індивідуальні завдання:

1. Проаналізуйте соцмережі та наукові теми, які обговорюються в них.
2. Проаналізуйте наукові проекти України та їхнє значення в житті суспільства.
3. Проаналізуйте наукові аспекти вашої професії.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Підготувати презентацію про особливості наукової комунікації.
2. Підготувати презентацію про культуру наукової комунікації.

Література: базова: [1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11], допоміжна: [1,2,3,4, 7, 9, 13].

Тема 11. Особливості публічного виступу.

Основні поняття та категорії: культура, мова, мовлення, публічний виступ, етикет.

План

1. Особливості публічного виступу.
2. Комунікація у публічній сфері.
3. Усна та письмова комунікація у публічній сфері.

Контрольні запитання:

1. Які головні завдання комунікації у публічній сфері?
2. Яких ви знаєте відомих сучасних публічних осіб, наведіть приклади їхньої публічної комунікації?

Індивідуальні завдання:

1. Проаналізуйте соцмережі та культурологічні теми, які обговорюються в них.
2. Проаналізуйте культурологічні проекти соцмереж та їхнє значення в житті суспільства.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Підготувати презентацію про особливості публічної комунікації.
2. Підготувати презентацію про культуру публічної комунікації.

Література: базова: [1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11], допоміжна: [1,2,3,4, 7, 9, 13].

Тема 12. Культура ділового спілкування.

Основні поняття та категорії: культура, мова, мовлення, спілкування, ділове спілкування, етикет.

План

1. Особливості сучасного ділового спілкування.
2. Комунікація у діловій сфері.
3. Усна та письмова комунікація у діловій сфері.
4. Моделювання процесів діалогічного ділового спілкування

Контрольні запитання:

1. Які головні завдання комунікації у діловій сфері?
2. Ділові перемовини як феномен культури спілкування.

Індивідуальні завдання:

1. Проаналізуйте соцмережі та наукові теми, які обговорюються в них.
2. Проаналізуйте наукові проекти України та їхнє значення в житті суспільства.
3. Проаналізуйте наукові аспекти вашої професії.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Підготувати презентацію про особливості ділової комунікації.
2. Підготувати презентацію про культуру ділової комунікації.

Література: базова: [1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11], допоміжна: [1, 2, 3, 4, 7, 9, 13].

Тема 13. Міжособистісні відносини взаєморозуміння та конфліктні ситуації.

Основні поняття та категорії: культура, мова, мовлення, спілкування, конфлікт, ненасильницьке спілкування, етикет.

План

1. Особливості міжособистісних відносин.

2. Взаєморозуміння як феномен філософії, етики та психології..
3. Взаєморозуміння як феномен культурних комунікацій.
4. Види конфліктних ситуацій у різних культурних комунікаціях.
5. Шляхи вирішення конфліктних ситуацій.
6. Ненасильницьке спілкування як особливий вид неконфліктного спілкування.

Контрольні запитання:

1. Які головні завдання міжособистісних відносин?
2. Взаєморозуміння як феномен культури спілкування.

Індивідуальні завдання:

1. Проаналізуйте соцмережі та конфлікти, які обговорюються в них.
2. Проаналізуйте види конфліктів та їхнє значення в житті суспільства.
3. Проаналізуйте можливі конфлікти та конфліктні ризики вашої майбутньої професії.

Проблемні теми для обговорення та презентацій:

1. Підготувати презентацію про види конфліктів у культурі та способи їх вирішення.
2. Підготувати презентацію про культуру вирішення конфліктних ситуацій у сфері культурної діяльності.

Література: базова: [1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11], допоміжна: [1,2,4, 7, 9, 13].

Методи оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі методи оцінювання знань та оціночні бали за їх виконання:

- оцінка за доповідь, презентацію на семінарському занятті;
- оцінка за опрацювання першоджерел;
- модульні контрольні роботи;
- оцінка за самостійну роботу, есе;
- залік.

№ з/п	Види навчальної діяльності	Бал
1.	Відвідування лекційних занять	0,5 б. за 2 год.
2.	Відвідування семінарських занять	1 б. за 2 год.
3.	Доповідь на семінарському занятті	3 б. за 1 виступ
4.	Участь у дискусії під час семінарського заняття	2 б. за 1 заняття
5.	Підготовка конспекту першоджерел і використання його у відповіді	3 б.
6.	П'ятихвилинка з основних понять до теми	2 б.
7.	Підготовка мультимедійних презентацій до семінарських занять	3 б. за 1 тему
8.	Участь у конкурсі студентських наукових робіт	10 б.
9.	Участь у олімпіаді або в засіданні круглого столу	3 б.
10.	Підготовка есе по проблемі	5 б.
11.	Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції (в т. ч. в іншому вузі)	5-6 б.
12.	Призове місце в олімпіаді чи конференції	5 б.

Для діагностики знань використовують ЄКТС зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Розподіл балів, що отримують студенти

Модуль 1 – поточне опитування та СРС								Модуль 2 – поточне опитування та СРС					Бонусні бали	Підсумковий Модульний контроль	Сума
Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	10	40	100
4	3	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	10	40	100

Студенти мають можливість отримати додаткові бали (бонуси) за виконання самосійної роботи (до 8 балів), участь у конференціях, круглих столах, конкурсах есе (до 10 балів).

Дисципліна закінчується екзаменом, тому результати складання модульних контролів можуть зараховуватись як підсумковий контроль. Два модульні контролі проходять у формі тестування на навчальній платформі Moodle. Кожен модульний контроль містить по 30 запитань різного рівня складності: перший рівень – 20 запитань по 0,4 бали, другий рівень – 6 запитань по 1 балу, третій рівень – 4 запитання по 1,5 бали. Усього – 20 балів за кожен модуль.

Для забезпечення об'єктивного оцінювання студентам надається право подавати в письмовій формі апеляційну скаргу про незгоду з отриманими балами.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна

1. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролєєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020. 416 с.
2. Боковець О. І. Ділове спілкування: навчально-методичний комплекс дисциплін. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 62 с.
- 3.. Гриценко Т., Гриценко С., Іщенко Т. Етика ділового спілкування. Центр навчальної літератури. К., 2019. 344 с.
4. Ділові комунікації та етикет [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. по-кажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2023.
5. Долінська Л. В., Матяш-Заяць Л. П. Психологія конфлікту : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2019. 304 с.

6. Мирошниченко М. І. Психологія ділового спілкування: конспект лекцій. Одеса, Одеський державний екологічний університет, 2020. 130 с.
7. Пентилюк М., Маруніч І., Гайдаєнко І. Ділове спілкування та культура мовлен-ня. Центр навчальної літератури. 2019. 224 с.
8. Ступак І. Методичні рекомендації до курсу «Проблеми міжкультурної комунікації». Одеса, 2022. 60 с.

Допоміжна

9. Воротняк Л. І. Формування навичок невербальної передачі інформації в процесі міжкультурної комунікації у магістрів педагогічних закладів вищої освіти. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогіка. 2019. Вип. 2. URL: : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadped_2019_2_7.
- 10.. Залужна А. Є., Макух Т. О. Корпоративна культура в системі менеджменту. Детермінанти соціально-економічного відновлення держави, регіонів та суб'єктів господарювання»: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції. Рівне : НУВГП, 2023. С. 646–648.
11. Залужна А. Наукова діяльність в умовах війни: виклики та перспективи. *Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Львів-Торунь: Li-Pres, 2023. С. 58–60.
12. Залужна А. Є., Ковтун О. М. Світогляд і світоглядна культура особистості в проблемному полі філософсько-педагогічної рефлексії. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 4. Т. 1. Одеса, 2018. С. 127–131
13. Крилова В. О. Текст як результат харизми автора. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. Випуск 40. С. 27–33.
14. Культура в контексті практичних форм буття людини : монографія / відп. ред. М. М. Бровко. Ніжин : Лисенко М. М., 2022. 400 с.

15. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури. 2020. 228 с.
16. Петрінко В. С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці : навчальний посібник. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.
17. Фреймут О. Етикет. Школа пані Фреймут, В-тво: Snowdrop, 2018. 96 с. URL:
http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/13956/1/Lekcii_2018.pdf.
18. Красняк О. П. Соціальні комунікації: особливості їх запровадження в період війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. URL:
<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/48>
19. Кулеба Д. Війна за реальність. Як перемагати в світі шейків, правд і спільнот. Київ : Книголав. 2022. 384 с.
20. Шлемкевич Т. В. Інформаційні комунікації в українському медіапросторі: вплив на суспільство. *Вісник Прикарпатського університету. Політологія*. 2019. Т. 1. № 13. С. 244–248.
21. Яковлев М. Теорії змов. Як (не) стати конспірологом. Київ : Віхола, 2023. 352 с.

Інформаційні ресурси:

1. «Ізборник» Історія України IX-XVIII ст. URL:
litorpys.org.ua/krupcult
2. Електронна бібліотека «Культура України». URL:
<https://elib.nlu.org.ua/project.html>
3. Електронні підручники по Культурології. URL:
westudents.com.ua
4. Культурологія. Історія культури URL: <http://www.info-library.com.ua/books.html>
5. Культурологія: підручники URL:
<http://pidruchniki.ws/kulturologiya/> (дата звернення 15.09.19)

6. Лекції з історії світової та вітчизняної культури URL:
[http:// readbookz. com/books/210. Html](http://readbookz.com/books/210.html)
7. Національна парламентська бібліотека України.
Електронна бібліотека культура України URL:
<http://elib.nplu.org/view.html?&id=124>